

Sygn. akt I KZ 26/21

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

Protokolant Edyta Demiańczuk - Komoń

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Departamentu do Spraw
Wojskowych ppłk Justyny Makowskiej

w sprawie **st. chor. sztab. rez. A. P.**

podejrzanego o popełnienie czynów z art. 231 § 2 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 20 lipca 2021 r.

zażalenia obrońcy podejrzanego

na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P.

z dnia 15 czerwca 2021 r., sygn. akt Kp (...),

o przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. zw. z art. 655 § 1 pkt 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Podejrzanemu w rozpatrywanej sprawie - st. chor. sztab. rez. A. P. przedstawiono zarzuty popełniania 14 występków, opisanych szczegółowo w postanowieniu o uzupełnieniu postanowienia o przedstawienia zarzutów z dnia 7 maja 2021 r. (k. 2583-2589, t. XIII). Jednocześnie wobec ww. zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, początkowo na okres 2 miesięcy, tj. do dnia 23 maja 2021 r., następnie przedłużony na okres 1 miesiąca, tj. do dnia 22 czerwca 2021 r. Opisane orzeczenia o zastosowaniu tego

środka zapobiegawczego we wskazanych okresach zostały utrzymane w mocy postanowieniami sądów odwoławczych.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P., na wniosek prokuratora Wydziału do spraw wojskowych Prokuratury Okręgowej w P., postanowieniem z dnia 15 czerwca 2021 r., sygn. akt Kp (...), przedłużył stosowanie wobec st. chor. sztab. rez. A. P. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania na dalszy okres 3 miesięcy, tj. do dnia 20 września 2021 r.

Zażalenie na to postanowienie złożyła obrońca podejrzanego, zarzucając mu obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na jego treść, a mianowicie:

1. art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że podejrzany mógłby w sposób niedozwolony wpływać na toczące się postępowanie podejmując próby mactwa, podczas gdy aktualna postawa podejrzanego przeczy takiemu założeniu;
2. art. 251 § 3 k.p.k., poprzez niewyjaśnienie, dlaczego Sąd uznał za niewystarczające zastosowanie nieizolacyjnego środka zapobiegawczego;
3. art. 258 § 2 k.p.k. poprzez przyjęcie, że potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania jest uzasadniona grożącą oskarżonemu surową karą;
4. art. 257 § 1 k.p.k. poprzez uznanie, że inne środki zapobiegawcze nie są wystarczające dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania.

Konkludując skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego oraz jednoczesne zastosowanie środków wolnościowych w postaci poręczenia majątkowego, dozoru Policji, zakazu opuszczania kraju z zatrzymaniem paszportu oraz zakazu kontaktowania się ze wskazanymi osobami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się bezzasadne.

Nie może zostać uznany za trafny zarzut sformułowany przez skarżącą w pkt. 1 zażalenia. Słuszna jest argumentacja Sądu pierwszej instancji co do wystąpienia przesłanki z art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. warunkującej dalsze stosowanie najsurowszego ze środków zapobiegawczych.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że postępowanie w odniesieniu do podejrzanego ma charakter rozwojowy. Ujawniane są w jego toku nowe okoliczności i

dowody, które swój wyraz znajdują w kolejnych postanowieniach o uzupełnieniu zarzutów. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że w sprawie są obecnie gromadzone przede wszystkim dowody ze źródeł osobowych, z którymi to m.in. st. chor. sztab. rez. A. P. często kontaktował się za pośrednictwem różnych środków komunikacji i na których depozycje mógłby chcieć oddziaływać w warunkach pozostawania na wolności. W związku z tym przedstawiona przez autorkę zażalenia w sformułowanym zarzucie argumentacja odnosząca się do postawy podejrzanego, w świetle składanych przez niego wyjaśnień, odmowy ustosunkowania się do kolejnych dowodów, a przede wszystkim faktu, że od kilku miesięcy przebywa on w warunkach izolacji, co uniemożliwia mu potencjalne utrudnianie postępowania, nie przekonuje. Poglądu tego nie mogą podważyć podniesione przez obrońcę w toku posiedzenia okoliczności wskazujące na podjęcie współpracy przez st. chor. rez. A. P. z organami postępowania przygotowawczego, które nie przesądzają czy tego rodzaju współpraca ma charakter realny i pozwalający jednocześnie na wyjaśnienie okoliczności czynów, które są mu zarzucane.

W kwestii zarzutu z pkt. 2 zaskarżonego postanowienia wskazującego na niezasadne zastosowanie tymczasowego aresztowania w sytuacji, gdy wystarczające byłoby zastosowanie nieizolacyjnego środka zapobiegawczego, odesłać należy obrońcę do uważnej lektury uzasadnienia postanowienia o przedłużeniu tymczasowego aresztowania, w którego to treści (s. 2), Sąd pierwszej instancji wyraźnie uargumentował, dlaczego na obecnym etapie śledztwa nie mogą być zastosowane wobec podejrzanego nieizolacyjne środki zapobiegawcze i to stanowisko sądu *a quo* oraz zawarty tam rzeczowy i przekonujący wywód Sąd Najwyższy podziela.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również postawiony zaskarżonemu orzeczeniu zarzut pkt. 3 zażalenia, kwestionujący przyjęcie przez sąd *meriti*, że w odniesieniu do st. chor. sztab. rez. A. P. istnieje realna groźba utrudniania postępowania z uwagi na możliwość orzeczenia surowej kary. Wojskowy Sąd Okręgowy przyjął zaistnienie wskazanej przesłanki po rozważeniu wszystkich warunków zastosowania tego środka. Analiza okoliczności niniejszej sprawy przejawiających się w charakterze zarzucanych podejrzanemu zachowań, ich okresie, rodzaju naruszonych dóbr prawnych, skali nielegalnego procederu, liczbie zaangażowanych w niego osób, bez wątplenia – wbrew argumentacji skarżącej – pozwala przyjąć, że przesłanka określona w art.258 § 2 k.p.k.

ma charakter realny, a nie wyłącznie hipotetycznego. Nie ma znaczenia, biorąc pod uwagę wielość zarzucanych podejrzanemu czynów, przewidziane za ich popełnienie zagrożenie karą oraz ewentualną konieczność zastosowania przy orzekaniu konstrukcji ciągu przestępstw (którą to ewentualność szczegółowo omówił Wojskowy Sąd Okręgowy we wcześniejszym postanowieniu z dnia 13 kwietnia 2021 roku, sygn. akt Kz. (...), o utrzymaniu w mocy postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania), podniesiona przez skarżącą kwestia możliwości orzeczenia kary w dolnych granicach ustawowego zagrożenia z uwagi na wcześniejszą niekaralność podejrzanego.

W kontekście tego zarzutu należy jednocześnie przypomnieć również i to, że nie straciła na aktualności uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11, zgodnie z którą „podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 k.p.k. i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki stosowania tego środka” (OSNKW 2012, z. 1, poz. 1). Zarówno treść tej uchwały, jak i szeregu innych orzeczeń Sądu Najwyższego (postanowienia: z dnia 26 lutego 2019 r., II KK 178/18; z dnia 20 lutego 2020 r., I KZ 6/20, z dnia 26 października 2020 r., V KZ 46/20; z dnia 16 lutego 2021 r., V KZ 7/21), którą to linię orzeczniczą ten skład Sądu Najwyższego w pełni popiera, nie pozostawiają wątpliwości, że art. 258 § 2 k.p.k. wprowadza szczególny rodzaj domniemania w zakresie istnienia obawy, że oskarżony (podejrzany), z uwagi na grożąca mu surową karę, będzie bezprawnie utrudniał postępowanie i tym samym może stanowić samodzielną przesłankę szczególną stosowania tymczasowego aresztowania.

Ustosunkowując się wreszcie do ostatniego z zarzutów odwoławczych wskazanego w pkt. 4 zażalenia, należy zwrócić uwagę, że przepis art. 257 § 1 k.p.k. nie może stanowić jego podstawy, ponieważ przepis ten wyraża dyrektywę minimalizacji środków zapobiegawczych, która stanowi tylko ogólną regułę postępowania. Nie nakazuje ani nie zakazuje konkretnego sposobu postępowania. Nakłada natomiast na sąd, w tym przypadku przedłużający stosowanie tymczasowego aresztowania, obowiązek rozważenia, czy dla zapewnienia niezakłóconego toku postępowania karnego konieczne jest stosowanie tego najsurowszego środka zapobiegawczego, czy też wystarczający będzie inny środek o charakterze wolnościowym. Opisana powinność

rozważenia najbardziej adekwatnego w danej sytuacji środka zapobiegawczego realizuje się poprzez art. 251 § 3 k.p.k., nakazujący w uzasadnieniu postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania wskazać powody, dla których sąd nie uznał za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego. Kwestia zaś podniesionego przez autorkę zażalenia naruszenia art. 251 § 3 k.p.k. została już przez Sąd Najwyższy omówiona we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia.

Mając na uwadze całokształt przedstawionych w tych motywach rozważań, uznać należy, że rozstrzygnięcie Wojkowego Sądu Okręgowego w P. w przedmiocie przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania zasługuje na aprobatę, zaś wniesione od niego zażalenie – z przyczyn podanych wyżej – nie podlega uwzględnieniu.

Na zakończenie, niejako na marginesie powyższych rozważań, zwrócić należy uwagę organom postępowania przygotowawczego na konieczność zintensyfikowania czynności śledczych, w szczególności w zakresie osobowych źródeł dowodowych. To właśnie ewentualna możliwość wpływania przez podejrzanego na depozycje świadków i współpodejrznych stanowiła jedną z okoliczności uzasadniających izolację st. chor. Rez. A. P.. Nie wydaje się natomiast aby celowym było, po upływie określonego w zaskarżonym postanowieniu czasu trwania tymczasowego aresztowania, w dalszych etapach śledztwa, stosowanie tego najsurowszego ze środków zapobiegawczych, w sytuacji, gdy będą gromadzone inne dowody o charakterze nieosobowym, zwłaszcza wobec – jak to deklaruje obrońca – obecnej postawy procesowej podejrzanego oraz faktu, że okoliczności uprawdopodobniające popełnienie przez niego przestępstw (co wynika z przedstawionej Sądowi Najwyższemu dokumentacji procesowej) mają m.in. mieć odzwierciedlenie w materiałach operacyjnych. Należy przypomnieć, że niezależnie od trudności w gromadzeniu przez organy ścigania materiału dowodowego, stosowanie tymczasowego aresztowania nie może być nadmierne i przeradzać się w swojego rodzaju odbywanie kary (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 18 października 2018 r., skarga 15333/16, *Burża v. Polska*).

Powyższe implikowało orzeczeniem, jak w części dyspozytywnej postanowienia.

Przewodniczący: SSN (Tomasz Artymiuk)

